

Josef Jařab: Jak jsme měnili centrum bezpráví na kazatelnu práva

22.1.2026 - Eva Hrudníková | Univerzita Palackého v Olomouci

Josef Jařab, emeritní rektor UP, v roce 2021 sepsal osobní vzpomínku, která přibližuje 90. léta a okolnosti obnovení právnické fakulty v Olomouci. Zveřejňujeme ji u příležitosti 35. výročí obnovení fakulty.

Znovunarození studia práv v Olomouci

Nejsem právník, a pokud si vzpomínám na svá chlapecká přání, čím bych chtěl jako dospělý být a co bych chtěl studovat, pokud by k nějakému studiu mělo v mém životě vůbec dojít, práva mezi těmi vysněnými obory nikdy nebyla. O to překvapivější, a to i pro mne, bylo nasazení, s nímž jsem objal myšlenku založit na univerzitě právnickou fakultu.

Důvodů bylo několik: práva se studovala už na té historické, protireformační univerzitě; při obnovení olomoucké univerzity v roce 1946 byla právnická fakulta dokonce jmenována v zákoně, takže vlastně stačilo literu zákona naplnit; třetím důvodem byl revoluční duch doby, kdy jsme měli dojem, že je v nově získané svobodě možné cokoli. Prvním krokem k cíli byl získání objektu, do něhož bychom fakultu umístili. Nebyl to úkol snadný, ale podařil se. I argument, že proměníme centrum bezpráví (původně sídlo OV KSČ) na kazatelnu práva, byl tehdy ještě účinný.

Byly náznaky, že maturanti by práva na Univerzitě Palackého studovat chtěli, že tuto možnost po Listopadu vlastně očekávají. Ale kde vezmeme učitele? Měli jsme ve světě, který se nám otevřel, dobrý zvuk, což za krátký čas po rozhodnutí právnickou fakultu otevřít potvrdila prestižní Cena Hannah Arendtové udělovaná za úspěšně realizovanou transformaci univerzity v podmínkách svobody a demokracie. V raných 90. letech se ozývali učitelé ze zahraničí s nabídkou, že by zejména při ustavení právnické fakulty rádi pomohli. Ale přednášeli by v cizích jazycích, hlavně anglicky. To byl málo čekaný a vážný problém. I s pomocí zahraničních učitelů jsme zavedli intenzivní výuku cizích jazyků. Ale jak víme, naučit se cizímu jazyku chce kromě silné vůle i nějaký čas. Pamatuji si na pochvalu, jíž se nám dostalo od amerického velvyslance Adriana Batory, který ocenil, že se naši studenti během jeho vtipné přednášky smáli na správných místech. Takže rozuměli. Americký diplomat nám pak pomohl navázat kontakt s univerzitami v USA: Georgetown University a Hofstra University.

Jak jsme vstupovali do reality svobodného světa, bylo zřejmé, že budeme potřebovat nějakého schopného člověka, který se příprav a rozvoje formálně otevřené fakulty ujme. Měli jsme neuvěřitelné štěstí, že jsme se přímo osudově potkali s doktorem Miroslavem Liberdou, který se pro myšlenku právnické fakulty přímo narodil. A zbytek života tomuto poslání dal své srdce, což bylo na postupném dobudovávání fakulty znát.

Využívali jsme nabídek ke spolupráci z Rakouska, Spojeného království, Spojených států amerických. Pustili jsme se do naplňování projektu „Občan a právo“, získali jsme několik mezinárodních grantů, ale hlavně cílevědomě jsme pracovali. Uvítali jsme v Olomouci osobnosti, jako byli lord Ralph Dahrendorf, Roger Scruton, Vladimír Klokočka, Otakar Motejl, Dagmar Burešová atd. O spolupráci se zajímali i užiteční „pěšáci“ z oboru práv, jako „praktický baťovec“ Ctirad Vrána a další, kteří sledovali vývoj fakulty se zájmem, stejně jako akreditační komise, která nám dávala za vzor jiné právnické fakulty v republice.

Jsem rád, že jsme jejich doporučení neposlechli. Naše právnická fakulta existuje a je úspěšná. Mnozí si pamatujeme její počátky. A při vzpomínání se nám musí nutně vybaviti ti, kteří ji uvedli v život a při životě udržovali. Pan děkan Liberda je nejviditelnější. A je dobře si připomínat.

A je dobře poděkovat všem, kteří se svým dílem na životě fakulty podíleli, a popřát děkanům a děkankám, aby ji dobře vedli i v budoucnu.

prof. PhDr. Josef Jařab, CSc, emeritní rektor UP

<https://www.pf.upol.cz/nc/zprava/clanek/josef-jarab-jak-jsme-menili-centrum-bezpravi-na-kazatelnu-prava-1>